

(Ел Паис)

То је трагедија: пошто је папа Бенедикт XVI увредио муслимане, протестанте и католике реформисте, сада је на ред дошла Англиканска заједница. Чини је 77 милиона верника, и после Римске католичке цркве и православца, трећа је хришћанска вера по броју. Шта се догодило? Пошто је остварено поновно прикључење Католичкој цркви Братства Светог Пија X, непријатељског према реформама, Бенедикт сада хоће да попуни опустеле католичке редове са англиканским симпатизерима Римске цркве. Како је за то неопходно да се олакша прелазак у Католичку цркву, свештеници и бискупи ће задржати свој статус, такође и у погледу брака. Порука је следећа: традиционалисти свих цркава, уједините се... под куполома Светог Петра! Погледајте: рибар људи пеца на крајњој десници.

Али, ту су воде мутне.

Ова акција Рима представља драматичну промену правца; скретање са добре екуменске стратегије дијалога међу једнакима и стварног разумевања. Насупрот томе, сада се прилази придобијању свештеника, који се чак ослобађају средњовековне обавезе целибата, само да би се вратили у Рим под приматом Папе.

Јасно, данашњи надбискуп Кентерберија, добронамерни Рован Вилијамс, није био на висини препредене ватиканске дипломатије. Изгледа да у размени ласкања са Ватиканом није приметио какве су последице Папине рибарске експедиције по англиканским водама. Иначе не би са католичким надбискупом Вестминстера потписао саопштење у коме се умањује значај овог питања. Зар они, ухваћени у велику римску мрежу, не примећују да у Католичкој цркви неће бити ништа више до свештеници другог реда, чијим мисама неће моћи да присуствују католици?

Осим тога, ово саопштење се бесрамно позива на истинске екуменске документе Међународне англиканско-католичке комисије (орг. ARCIC), који су донети после тешких вишегодишњих преговора између Секретаријата за уједињење хришћана и Англиканске конференције Ламберт: документи о миси (1971), о служби и заређивању свештеника (1973), о власти у Цркви (1976/81). Они који познају ова три документа, својевремено потписана од обе стране, знају да нису управљени ка продобијању свештеника, већ ка помирењу Цркава.

Ови документи истинског помирења дају основу за признање англиканских свештеничких заређења, чију је ваљаност опозвао папа Леон XIII 1896, са мање уверљивим аргументима. Али из ваљаности англиканских заређења такође се изводи ваљаност англиканске евхаристијске службе. То би учинило могућим реципрочно евхаријстијско гостопримство, такорећи међусобно причешће, и једно лагано приближавање између католика и англиканаца. Но, ватиканска Конгрегација за веру се побринула да ти документи о помирењу у најкраћем могућем року нестану у подрумима Ватикана. Што би се рекло – «затворен случај».

«Ту је превише теологије *a la Küng*», рекло се тада из Ватикана, у поверљивом извештају католичке новинске агенције КНА. Заправо, енглеско издање моје књиге *Црква* посветио сам тадашњем надбискупу Кентерберија, Мајклу Ремзију, са датумом 11. октобар 1967, на пету годишњицу почетка II Ватиканског концила, са «скромном надом да се на страницама ове књиге постави теолошка основа за приближавање Римске цркве и Кентерберија».

Овде је такође посреди и тешко питање примата Папе, које већ вековима раздваја ове две цркве, али такође и Рим и источне Цркве, и Рим и реформистичке Цркве.

Написао сам да ће «обнова духовне заједнице између Католичке и Англиканске цркве бити могућа» онда када се «са једне стране, Енглеској цркви да гаранција да ће потпуно моће да сачува свој актуелни аутохтон и независни духовни поредак под приматом Кентерберија» и «са друге стране, кад Енглеска црква призна пасторални примат министарства Светог Петра као највише инстанце за посредовање и арбитражу између цркава». Према мојим тадашњим надама, «тако ће се римска империја претворити у католички Комонвелт».

Али, папа Бенедикт по сваку цену хоће да обнови римску империју. Не даје никакве концесије англиканској заједници, већ пре свега, хоће да заувек одржи средњовековни римски централистички систем... чак иако то онемогући јединство хришћанских цркава у фундаменталним питањима. Евидентно је да примат Папе (који је, како је признао Павле VI био «велика стена» која омета пут ка јединству цркава) не делује као «стена уједињења». Он оживљава старо наговарање за «повратак Риму», сада кроз прелазак верника, посебно свештеника, и ако је то могуће, масовно. У Риму се говори о пола милиона англиканаца, међу њима и 20-30 бискупа. А осталих 76 милиона?

То је стратегија чији се неуспех показао у прошлим вековима, и која ће у најбољем случају, довести до оснивања једне мини англиканске цркве, «уједињене» са Римом у облику персоналне (не територијалне) дијакезе.

Какве су данас последице ове стратегије?

- Повећано слабљење Англиканске цркве:* у Ватикану се антиекуменисти радују повратку конзервативаца, док се у Англиканској цркви радују либерали због одласка прокатоличких агитатора. За Англиканску цркву то значи већу корозију. У овим тренуцима она већ трпи последице избора (непотребно наметнутог) једног пароха, декларисаног хомосексуалца, за бискупа у САД - избор који је заштио поделе у самој дијакези и читавој англиканској заједници. Та подела је ојачана дискрепанцијама међу самим лидерима Цркве у односу на хомосексуалне парове; неки англиканци би прихватили да се њихове заједнице цивилно региструју са широким правним консеквенцама (у вези с наслеђем, на пример), и са евентуалним црквеним благословом, али не као «брак» (већ миленијумима резервисан за заједницу жене и мушарца), са правом на усвајање деце и са непредвидивим последицама по децу.
- Створена несугурност међу англиканским верницима:* миграција англиканских свештеника и поновно заређење у Римској католичкој цркви које им је понуђено, многим англиканским верницима (и свештеницима) поставља круцијално питање: да ли је уопште вредна заређеност англиканских свештеника? Да ли и верници треба да пређу у Католичку цркву као и њихов парох? Шта се догађа са црквеним зградама, платама свештеника, итд.?
- Иритација свештеника и католичког народа:* незадовољство због сталног одбијања реформи такође се раширило међу највећи

м верницима

Католичке цркве. Од Концила, многе бискупске конференције и небројени свештеници и верници су тражили поништавање средњовековне забране брака свештеницима, која је половину наших парохија оставила без пароха. Али, увек су се сударали са тврдоглавим и непопустивим одбијањем Рацингера. И сада католички пароси треба да толеришу поред себе парохе конвертите и ожењене? И онај ко хоће да се ожени, можда би прво требало да постане англиканац, затим да се ожени, да би се после вратио у Католичку цркву?

Као што се догодило за време шизме између Источне и Западне цркве (XI век), за време реформе (XVI век), и на I Ватиканском концилу (XIX век), жудња Рима за влашћу дели хришћанство и наноси штету самој Католичкој цркви. Трагично.

(Аутор је професор екуменске теологије на Универзитету у Тибингену)

Превео Бранислав Ђорђевић